

Minister Klimatu i Środowiska

DIŚ-I.050.15.2025.AZ
3933666.15869442.12762033
Warszawa, 26-08-2025

Dotyczy: interpelacji Posła Jarosława Sachajki (K10INT11291) oraz
interpelacji Posła Jarosława Sachajki i Posłanki Anny Gembickiej (K10INT11304)
Temat: w sprawie katastrofalnego stanu wód powierzchniowych w Polsce ujawnionego
przez Najwyższą Izbę Kontroli,

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją Posła Jarosława Sachajki w sprawie katastrofalnego stanu wód powierzchniowych w Polsce, ujawnionego przez Najwyższą Izbę Kontroli, K10INT11291 oraz interpelacją o identycznej treści Posła Jarosława Sachajki i Posłanki Anny Gembickiej w sprawie katastrofalnego stanu wód powierzchniowych w Polsce ujawnionego przez Najwyższą Izbę Kontroli, K10INT11304, przekazuję odpowiedź w zakresie kompetencji Ministra Klimatu i Środowiska.

1. Jakie konkretne działania zostały podjęte po raporcie NIK, aby Polska osiągnęła do 2027 r. „dobry stan” co najmniej 40% JCWP?

Co do zasady odpowiedź pozostaje we właściwości ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej, jednak z uwagi na kompetencje kontrolne organów Inspekcji Ochrony Środowiska, przekazuję informacje w części dotyczącej kontroli gospodarowania wodami realizowanej przez organy Inspekcji Ochrony Środowiska.

Inspekcja Ochrony Środowiska, w ramach posiadanych ustawowych kompetencji wykonuje na bieżąco zadania kontrolne, które zostały określone w art. 2 ust. 1 pkt 1 lit b i pkt 17a ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska¹ i art. 335 ust. 5 ustawy Prawo wodne. Zadania te zostały ograniczone do zakresu wskazanego w art. 334 pkt 2 i 3 oraz pkt 6 ustawy Prawo wodne i obejmują:

1) kontrolę dotyczącą ochrony wód przed zanieczyszczeniami w odniesieniu do decyzji wydanych na podstawie ustawy Prawo wodne oraz pozwoleń zintegrowanych, co oznacza że organy Inspekcji Ochrony Środowiska kontrolują ilość i jakość ścieków odprowadzanych do wód lub do ziemi przez podmioty, które posiadają pozwolenia wodnoprawne lub zintegrowane; kontrola obejmuje sprawdzenie przestrzegania warunków ustalonych w ww. decyzjach, w tym przestrzegania przez w/w podmioty zakresu, częstotliwości i sposobu prowadzenia pomiarów wielkości emisji i jej wpływu na stan środowiska, co

¹ Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 425)

odpowiada kompetencjom organów Inspekcji Ochrony Środowiska określonym w ustawie o Inspekcji Ochrony Środowiska,

2) kontrolę stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną, w tym działy specjalne produkcji rolnej oraz działalność, w ramach której są przechowywane nawozy naturalne lub stosowane nawozy.

Niezależnie od powyższego właściwe organy IOŚ prowadzą kontrolę wywiązywania się przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta z obowiązków wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach² dotyczących nieczystości ciekłych.

Szczegółowe informacje na temat działalności organów Inspekcji Ochrony Środowiska, w tym dotyczących przeprowadzonych kontroli, są zawarte w Informacji o realizacji zadań Inspekcji Ochrony Środowiska w 2024 r., dostępnej pod adresem: <https://www.gov.pl/web/gios/rok-2025-raporty>.

Natomiast pod adresem: <https://www.gov.pl/web/gios/portal-mapowy---kontrola-ios> dostępny jest portal informatyczny Inspekcji Ochrony Środowiska, umożliwiający społeczeństwu dostęp do informacji o ustaleniach z przeprowadzonych kontroli oraz o podjętych działaniach pokontrolnych.

Działania kontrole organów Inspekcji Ochrony Środowiska w ww. obszarze, służą poprawie jakości wód powierzchniowych i podziemnych, Morza Bałtyckiego oraz gospodarowania zasobami wodnymi i są jednym z najważniejszych celów określonych w zatwierdzonym przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska dokumencie pn. *Ogólne kierunki działania Inspekcji Ochrony Środowiska w latach 2021-2025 (z perspektywą do 2030 r.)*. Są one również ustalone w *Wytycznych do planowania działania organów Inspekcji Ochrony Środowiska na 2025 r.* jako priorytet na 2025 r. Wykonaniu tych zadań są podporządkowane plany kontroli wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska.

Należy jednak podkreślić, że działania kontrolne Inspekcji Ochrony Środowiska są tylko jednym z elementów służących ochronie wód przed zanieczyszczeniem, a tym samym osiągnięciu dobrego stanu wód przez jcw, bowiem kluczową rolę w tym zakresie pełnią organy odpowiedzialne za gospodarowanie wodami, wymienione w art. 14 ustawy Prawo wodne, tj.:

- 1) minister właściwy do spraw gospodarki wodnej;
- 2) minister właściwy do spraw żeglugi śródlądowej;
- 3) Prezes Wód Polskich;
- 4) dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej Wód Polskich;
- 5) dyrektor zarządu zlewni Wód Polskich;
- 6) kierownik nadzoru wodnego Wód Polskich;
- 7) dyrektor urzędu morskiego;
- 8) wojewoda;
- 9) starosta;
- 10) wójt, burmistrz lub prezydent miasta.

² Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2024 r. poz. 399)

2. Czy i kiedy zakończono aktualizację Planów Gospodarowania Wodami na dorzeczach Wisły i Odry?

Odpowiedź na to pytanie pozostaje w kompetencji ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej.

3. Jak minister ocenia efektywność monitoringu jakości wód i czy został wdrożony jednolity system czujników ostrzeżenia?

Obecnie w Polsce obowiązuje jednolity system monitoringu wód powierzchniowych, realizowany w ramach państwowego monitoringu środowiska (PMŚ) i będący w kompetencji GIOŚ. Jest on prowadzony zgodnie z Dyrektywą 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (zwanej Ramową Dyrektywą Wodną – RDW) transponowaną do polskiego prawa ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne. Zgodnie z art. 349 ustawy Prawo wodne, celem monitoringu wód jest pozyskanie informacji o stanie wód na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągnięcia celów środowiskowych. Cel ten realizowany jest poprzez badania i oceny stanu środowiska wodnego, rozumianego jako stan stosunkowo stały lub podlegający stałym trendom, a nie wynikający z nadzwyczajnych zmian warunków. Monitoring nie ma więc na celu ciągłego kontrolowania aktualnych zagrożeń i zapobiegania potencjalnym sytuacjom kryzysowym związanym z jakością wód.

Badania monitoringowe wód powierzchniowych prowadzone są cyklicznie w wyznaczonych jednolitych częściach wód powierzchniowych. Jednolita część wód powierzchniowych to jednostka gospodarowania wodami, którą może tworzyć m.in. rzeka, potok lub kanał na całej długości, ich odpowiednio wydzielona część (ciek na określonym odcinku) lub kilka cieków połączonych w umowną jednostkę. Badania w nich prowadzone obejmują elementy biologiczne, fizykochemiczne oraz chemiczne. Poza badaniami wód GIOŚ wykonuje także badania osadów dennych rzek i jezior oraz badania bioakumulacji substancji priorytetowych (zlecenia zewnętrzne). Na podstawie wyników badań i obserwacji GIOŚ dokonuje oceny stanu wód na obszarach dorzeczy.

Zakres i częstotliwość pomiarów i badań wskaźników w ramach poszczególnych rodzajów monitoringu (diagnostyczny, operacyjny, badawczy i obszarów chronionych) ustala się dla każdego punktu pomiarowo-kontrolnego, zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Infrastruktury w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych³ z uwzględnieniem aktualnego wykazu jednolitych części wód powierzchniowych określającego status, typologię, cele środowiskowe, zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych oraz rodzaj presji oddziaływującej na jcwp. Częstotliwość badań w danym punkcie pomiarowym jest zależna od powyższych warunków i mieści się w zakresie od 1 do 12 pomiarów w roku. Sieć punktów pomiarowo - kontrolnych, na które składają się reprezentatywne punkty diagnostyczne i operacyjne, stanowi podstawę oceny stanu jednolitych części wód.

Ponadto GIOŚ oprócz monitoringu jakości wód w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, realizuje badania/pomiary w ramach monitoringu interwencyjnego rzeki Odry, jej dopływów, kanałów i starorzeczy, zgodnie z „Procedurą monitorowania interwencyjnego *Prymnesium parvum* „złotej algi”.

³ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2021 poz. 1576)

GIOŚ prowadzi również nadzór nad prawidłowym działaniem zainstalowanych w kwietniu 2025 r. na rzece Odrze, dwóch automatycznych sond pomiarowych w lokalizacjach Malczyce (woj. dolnośląskie) i Krapkowice (woj. opolskie).

Wyniki ww. badań/pomiarów są prezentowane na bieżąco w serwisie: <http://badania.gios.gov.pl/odra/> .

4. Czy przewidziano inwestycje technologiczne (czujniki, automatyczny monitoring) i jakie są ich harmonogramy?

MKiŚ i GIOŚ rozpoczęły prace nad nowelizacją ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska w celu prawnego umocowania funkcjonowania monitoringu automatycznego wód powierzchniowych oraz zapewnienia odpowiednich środków finansowych na ten cel dla GIOŚ, w ramach ustawowej reguły wydatkowej. Złożony został wniosek o wprowadzenie ww. projektu ustawy do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów.

Ponadto GIOŚ realizuje obecnie projekt pn. „Pilotażowe automatyczne badania jakości wód powierzchniowych dorzecza Odry” (GIOŚ podpisał umowę z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej o finansowanie w/w projektu w latach 2025 – 2027). Jest to projekt pomostowy, zapewniający kontynuację stałego automatycznego monitoringu wód powierzchniowych do momentu wdrożenia zmian przewidywanych w nowelizacji ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska. W ramach w/w projektu przewidziano instalację 10 stacji pomiarowych na wybranych lokalizacjach dorzecza Odry. Urządzenia te będą prowadzić automatyczny, ciągły pomiar podstawowych parametrów fizykochemicznych, z transmisją danych do systemów GIOŚ i ich wizualizacją.

W latach 2026–2027 planowana jest rozbudowa sieci o kolejne 60 stacji pomiarowych na terenie całego kraju oraz modernizacja systemów informatycznych, umożliwiających ich obsługę i prezentację wyników w czasie zbliżonym do rzeczywistego.

5. Jakie działania przewidziano dla samorządów w zakresie realizacji planów przeciwdziałania powodziom?

Odpowiedź na to pytanie pozostaje w kompetencji ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej.

Warto jednak wskazać, że zmianą ustawy Prawo ochrony środowiska⁴ miasta o liczbie mieszkańców równej lub większej niż 20 tys. osób zostały zobowiązane do opracowania miejskich planów adaptacji do zmian klimatu, zawierających:

- analizę lokalnej sytuacji klimatycznej i prognozowanych zmian klimatu;
- konkretne cele i działania adaptacyjne oraz wskaźniki i mierniki skuteczności ich realizacji;
- koncepcję zazieleniania miasta i koncepcję zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na jego terenie.

Wspomniana koncepcja zagospodarowania wód opadowych powinna prowadzić do obniżenia zagrożenia podtopieniami, w tym powodziami błyskawicznymi oraz minimalizować skutki suszy przy jednoczesnej poprawie walorów estetycznych i przyrodniczych miasta.

⁴ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647)

6. Co zmieniono w procedurach reagowania kryzysowego od czasu katastrofy na Odrze?

Uprzejmie informuję, że Międzyresortowy Zespół do spraw Przeciwdziałania Sytuacjom Kryzysowym i Zagrożeniom Środowiskowym na Rzece Odrze⁵ (dalej: Międzyresortowy Zespół ds. Odry) w 2024 r. opracował „Procedurę zarządzania kryzysowego związanego z powstaniem zakwitów „złotej algi” - schematy postępowania”. Dokument ten zawiera schematy postępowania w odniesieniu do określonych wariantów rozwoju sytuacji kryzysowej związanej z zakwitem *algii Prymnesium parvum*. Wskazano w nim działania niezbędne do podjęcia, instytucje odpowiedzialne i podstawę prawną tych działań. Procedura obejmuje m.in. działanie kryzysowe polegające na kontrolowanym dozowaniu nadtlenu wodoru (H₂O₂). Procedura ta, przetestowana na rzece Kłodnicy w 2024 r., pozwoliła stworzyć barierę redukującą wysoki ładunek „złotej algi” spływający z Kanału Gliwickiego do rzeki Odry. W tym kontekście należy dodać, że zgodnie z rekomendacją Międzyresortowego Zespołu ds. Odry z grudnia 2024 r. w RARS⁶ został zabezpieczony zasób nadtlenu wodoru, który pozwala podjąć interwencję w przypadku silnego zakwitów algi. Taka sytuacja miała miejsce na początku lipca br., kiedy zaobserwowano trend dynamicznego wzrostu liczebności komórek złotej algi w Kanale Gliwickim, w szczególności w Sekcji IV (pomiędzy słuzami Dzierżno a Rudziniec). Opracowana procedura umożliwiła szybkie reagowanie i koordynację właściwych służb oraz zastosowanie kontrolowanego dozowania nadtlenu wodoru w terenie – w ciągu jednej doby od momentu wydania rekomendacji przez Międzyresortowy Zespół ds. Odry.

7. Jak Rząd zamierza ograniczyć dalsze betonowanie dolin rzecznych i niszczenie retencji naturalnej?

Odpowiedź na to pytanie pozostaje w kompetencji ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej.

Niezależnie od powyższego pragnę poinformować, że informacje o stanie środowiska wodnego podawane są w sporządzanych co cztery lata i publicznie dostępnych na stronie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska raportach o stanie środowiska w kraju. W ostatnim raporcie pn. „Stan środowiska w Polsce. Raport 2022”, dostępnym pod linkiem: <https://www.gov.pl/web/gios/raporty-o-stanie-srodowiska-w-polsce> podano informacje dotyczące stanu jednolitych części wód powierzchniowych w Polsce, zgodnie z przekazaną do Sejmu RP Informacją o gospodarowaniu wodami w Polsce w latach 2022-2023.

Pogorszenie stanu rzek i jezior w Polsce może być wypadkową coraz bardziej rygorystycznej ich oceny. W okresie 2016-2021, zgodnie z wymaganiami Komisji Europejskiej, zastrzeżono kryteria klasyfikacji wielu elementów jakości, przez co te same wartości mogły pozwalać na lepszą klasyfikację stanu wód w poprzednim cyklu raportowania.

Z wyrazami szacunku,

Z up. Ministra

⁵ Zarządzenie nr 256 Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 lipca 2023 r. w sprawie Międzyresortowego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Sytuacjom Kryzysowym i Zagrożeniom Środowiskowym na Rzece Odrze (M.P. 2023 poz. 696).

⁶ Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych.

Anita Sowińska
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:
Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM